

Staff memo

Hva skiller AKU- og Nav-ledigheten fra hverandre, og hvordan skal vi tolke forskjellen?

26.05.2025

Anna Sandvig Brander

Staff Memos present reports and documentation written by staff members and affiliates of Norges Bank, the central bank of Norway. Views and conclusions expressed in Staff Memos should not be taken to represent the views of Norges Bank.

© 2025 Norges Bank

The text may be quoted or referred to, provided that due acknowledgement is given to source.

Staff Memo inneholder utredninger og dokumentasjon skrevet av Norges Banks ansatte og andre forfattere tilknyttet Norges Bank. Synspunkter og konklusjoner i arbeidene er ikke nødvendigvis representative for Norges Banks.

© 2025 Norges Bank

Det kan siteres fra eller henvises til dette arbeid, gitt at forfatter og Norges Bank oppgis som kilde.

ISSN 1504-2596 (online)

ISBN 978-82-8379-361-1 (online)

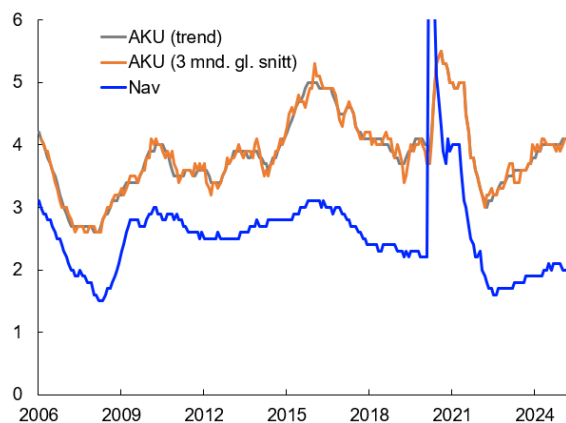
Hva skiller AKU- og Nav-ledigheten fra hverandre, og hvordan kan vi tolke forskjellen?¹

De offisielle målene på arbeidsledighet i Norge utvikler seg tidvis ulikt, og over tid viser målene ulike nivåer på ledigheten. Vi undersøker her nærmere hva som skiller gruppene av arbeidsledige langs flere dimensjoner, som alder og hovedvirksomhet. En god forståelse av utviklingen i arbeidsledigheten gir innsikt i hvor mye kapasitet som er ledig i arbeidsmarkedet. Det er viktig for å vurdere det høyeste mulige sysselsettingsnivået som er forenlig med lav og stabil inflasjon, et sentralt mål i pengepolitikken. En viktig årsak til avviket mellom ledighetsmålene er at AKU fanger opp betydelig flere unge ledige enn Nav, spesielt blant personer under utdanning. Denne gruppen tilbyr trolig færre arbeidstimer enn øvrige arbeidsledige.

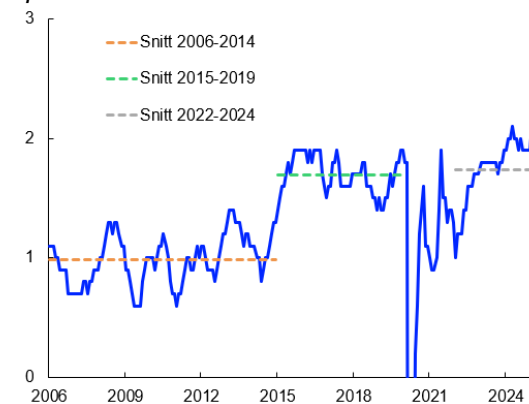
I Norge får vi tall for arbeidsledighet både fra Nav og Statistisk sentralbyrås Arbeidskraftundersøkelse (AKU). De to målene beveger seg som regel i samme retning, men viser ulike nivåer av ledighet. I 2024 var det ifølge AKU i snitt rundt 120 000 arbeidsledige og en ledighet på 4 prosent av arbeidsstyrken, se figur 1. I samme periode var det om lag 60 000 helt ledige hos Nav og en ledighet på 2 prosent. Dermed var det i fjor en forskjell i de to målene på 2 prosentenheter eller 60 000 ledige, se figur 2. I tillegg er det lite overlapp i hvem de to statistikkene fanger opp. I 2024 var kun én sjettedel av de arbeidsledige til stede i begge statistikkene, se Horgen (2025).

Lenger tilbake var forskjellen mellom ledighetsmålene nær 1 prosentenheter. Etter oljeprisfallet i 2014 økte avviket til rundt 1,7 prosentenheter, se nærmere omtale i Nordbø (2016) og Andersen m.fl. (2017). Under koronapandemien førte en sterk oppgang i permitteringer til at Nav-ledigheten økte betydelig mer enn AKU-ledigheten. Deretter vendte avviket igjen tilbake til et snitt på rundt 1,7 prosentenheter i årene 2022-2024. Hva skyldes denne forskjellen og hvordan skal vi tolke den?

Figur 1. Ledighet. I prosent av arbeidsstyrken

Figur 2. Forskjell mellom AKU- og Nav-ledighet. I prosentenheter

¹ Synspunkter og konklusjoner i arbeidene er ikke nødvendigvis representative for Norges Banks. Takk til Ørjan Robstad, Kristine Matsen, Sigurd Mølster Galaasen, Einar Nordbø, Bjørn Naug, Per Espen Lilleås og Ole Christian Bech-Moen for nyttige kommentarer. Eventuelle feil eller utelatelser er forfatterens eget ansvar

Ulike statistikker

Det er forskjeller mellom statistikkene, både i hvordan dataene samles inn og i definisjonen av ledighet. AKU er et bredere mål på ledighet av flere grunner:

- AKU-ledigheten kartlegges i en spørreundersøkelse i et representativt utvalg av befolkningen, mens Nav-ledigheten begrenses til arbeidssøkere som er registrert hos Nav.
- AKU følger internasjonale standarder for ledighet, som innebærer at ledige må være helt uten arbeid, nylig ha søkt jobb og være tilgjengelig for arbeid innen kort tid. Nav-ledige må i tillegg til dette være registrert som arbeidssøker hos Nav i løpet av de siste 14 dagene.
- Personer på arbeidsmarkedstiltak regnes ikke som helt ledige av Nav. Deler av denne gruppen fanges samtidig opp som ledige i AKU, se Horgen (2025).

Mange ledige registrerer seg som arbeidssøker hos Nav som følge av at de har rett på dagpenger, selv om en del også registrerer seg hos Nav uten slike rettigheter. Ledige uten dagpengerett har svakere incentiver til å registrere seg hos Nav og vil i større grad fanges opp som ledige i AKU.

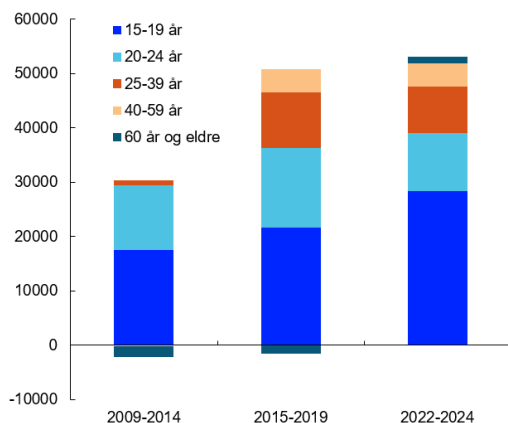
I tillegg blir AKU- og Nav-ledigheten målt på forskjellige tidspunkter. Da det er høy mobilitet i arbeidsmarkedet, har en del endret status i arbeidsmarkedet mellom målingene. Det bidrar til den lave graden av overlapping i hvem som fanges opp av de to ledighetsmålene.

Størst forskjeller blant yngre

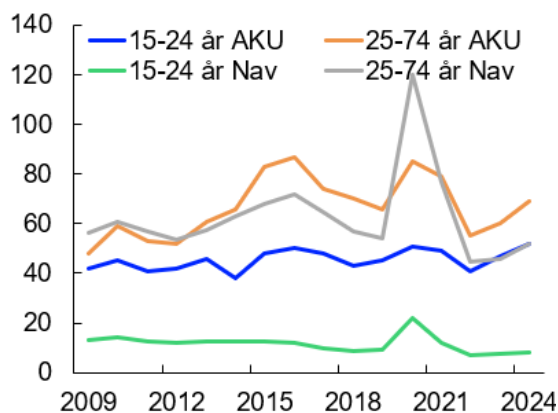
En stor andel av forskjellen mellom ledighetsmålene knytter seg til unge arbeidsledige, særlig dem under 20 år, se figur 3. Fra 2009-2014 sto ledige under 25 år for tilnærmet hele avviket mellom AKU- og Nav-ledigheten. De påfølgende periodene fanget AKU opp noe flere unge ledige, mens ledigheten blant unge endret seg lite hos Nav, se figur 4. Dermed økte avviket blant unge videre.

Ved inngangen til 2021 ble AKU lagt om og muligheten for å svare på vegne av andre i samme husholdning, i praksis ofte de yngste, opphørte. SSB påpeker at justeringen for bruddet var utfordrende som følge av at det fant sted samtidig som en pandemi, se Statistisk sentralbyrå (2022). Det kan ikke utelukkes at omleggingen har bidratt til noe av oppgangen i ungdomsledighet fra 2021, som ikke fullt ut er fanget opp i bruddjusteringen.

Figur 3. Differanse mellom AKU- og Nav-ledighet i antall

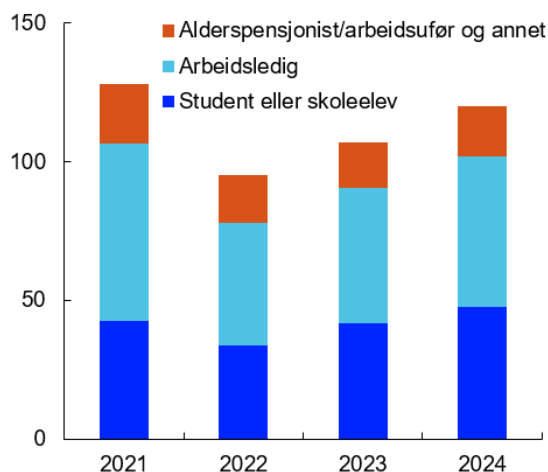
Figur 4. Arbeidsledige etter alder. Antall 1000 personer. Årstall

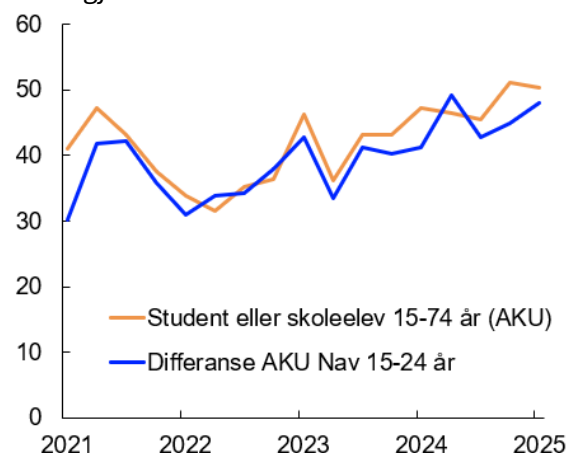
Mye av forskjellen i ungdomsledigheten ser ut til å knytte seg til skoleelever eller studenter som søker jobb. I 2024 oppga om lag 4 av 10 av AKU-ledige at de i hovedsak er skoleelev eller student, se figur 5. De siste par årene har antallet studerende AKU-ledige økt, samtidig som det har blitt flere unge AKU-ledige. Rundt én tredjedel av studerende AKU-ledige er mellom 20 og 66 år. Trolig er få av de studerende AKU-ledige over 66 år, slik at hoveddelen av AKU-ledige studenter er under 20 år.

Det er en klar sammenheng mellom utviklingen i ledige studenter og avviket i ungdomsledighet mellom AKU og Nav, se figur 6. Det bør ses i sammenheng med at jobbsøkende studenter i hovedsak ikke har rett på dagpenger og dermed har et svekket insentiv til å registrere seg som ledige hos Nav. Samtidig kan de bli fanget opp som arbeidsledige i AKU.

Figur 5 AKU-ledige etter hovedvirksomhet. Antall i 1000

Figur 6 Arbeidsledige. Antall i 1000. Kvartalstall. Sesongjustert

Forskjellen mellom ledighetsmålene avtar tydelig med alderen. Det gjenspeiler trolig at forskjellen mellom Nav og AKU i hovedsak er knyttet til studerende ledige.

Som følge av forskjellen i ungdomsledighet er det også langt flere AKU-ledige som kun har fullført grunnskolen enn hos Nav. Holder vi dem under 25 år utenfor, er forskjellen klart mindre. Gruppen av Nav-ledige uten oppgitt utdanning gjør det krevende å si noe nærmere om utdanningsforskjellene.

Unge tilbyr færre arbeidstimer

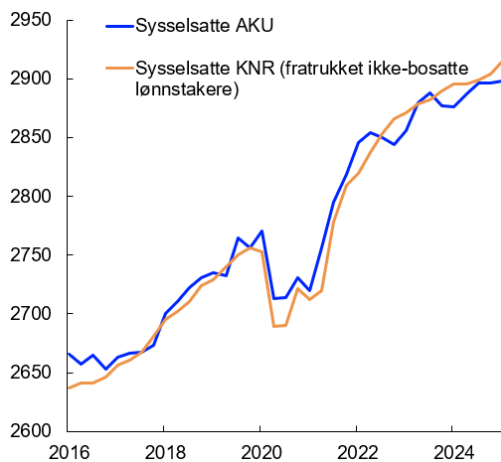
Antallet ledige under utdanning sier trolig noe om hvor mange arbeidstimer som tilbys, da mange i denne gruppen først og fremst er ute etter deltids- eller sesongarbeid ved siden av studiene. Like fullt kan en del også være ferdigutdannede som studerer i påvente av en fulltidsjobb.

De siste årene har antall timeverk per sysselsatt gått noe ned, ifølge nasjonalregnskapet. Samtidig har det vært høy vekst i sysselsettingen. Sysselsettingsveksten i AKU har vært litt svakere enn veksten i bosatte lønnstakere. Forskjellene er noe mindre når vi sammenligner AKU-sysselsettingen med sysselsetting i nasjonalregnskapet, der selvstendig næringsdrivende og AKU inngår i datagrunnlaget, se figur 7.

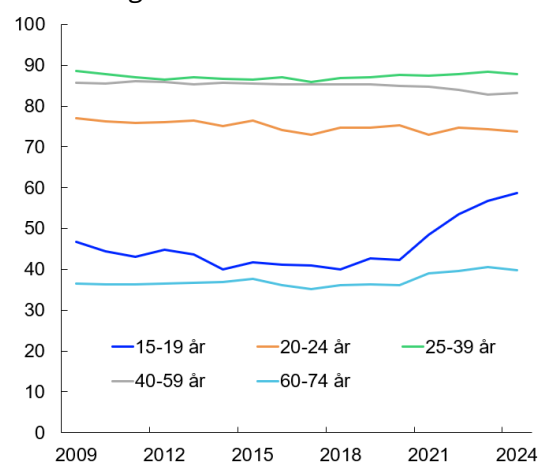
I perioden der antall timeverk per sysselsatt har gått ned, har veksten i sysselsettingen særlig vært sterk blant unge under 25 år, både i AKU og i registerdata. I denne aldersgruppen er avtalt arbeidstid i gjennomsnitt lavere enn blant lønnstakere fra 25 år og oppover. Det underbygger at unge sysselsatte tilbyr færre timeverk.

Ettersom både ledighet og sysselsetting har økt blant unge ifølge AKU, har det samlede arbeidstilbudet tatt seg klart opp i denne aldersgruppen, se figur 8. Det innebærer at oppgangen i ungdomsledighet trolig først og fremst skyldes at flere unge har kommet inn i arbeidsmarkedet, ikke at etterspørselen etter unge arbeidstakere har gått ned.

Figur 7 Sysselsatte. Sesongjustert. Kvartalstall. Antall i 1000

Figur 8 Arbeidsstyrken som andel av befolkningen i AKU. Årstall

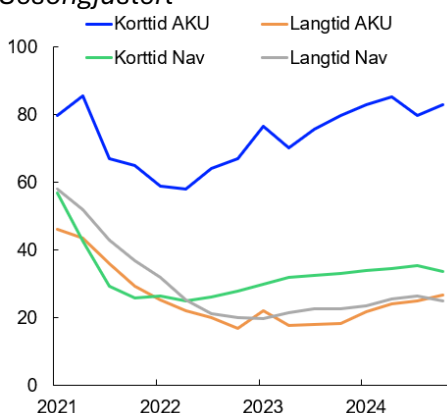

Størst forskjeller blant korttidsledige

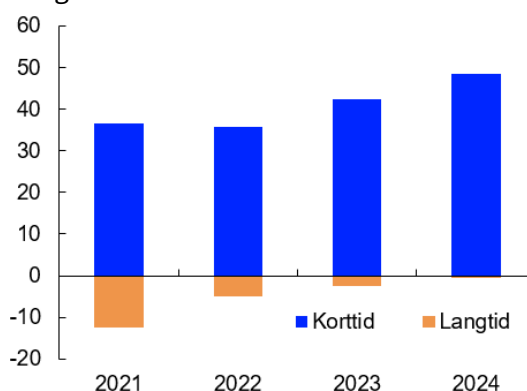
Målt etter ledighetens varighet er det tydelige forskjeller mellom ledighetsmålene, se figur 10 og 11. Blant de korttidsledige som har vært ledige i inntil et halvt år, er det langt flere ledige i AKU enn i Nav. Forskjellen i korttidsledighet er størst blant dem som har vært ledig i inntil én måned og faller med ledighetens varighet. Samtidig er det langt mindre forskjeller i antall langtidsledige.

Vigtel (2025) viser at sannsynligheten for å komme i jobb er betydelig høyere blant de korttidsledige enn blant dem som har vært ledige lenge. Det kan indikere at korttidsledige er mer aktive og attraktive jobbsøkere, som i større grad påvirker lønnsveksten. På den annen side finner Dent m.fl. (2014) at kort- og langtidsledige har om lag like stor betydning for lønnsveksten.

Figur 10 Ledige etter varighet. Antall. i 1000. Sesongjustert

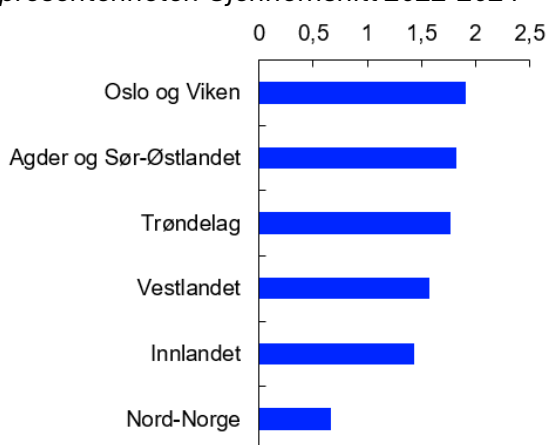
Figur 11. Avvik mellom AKU- og Nav-ledige etter varighet. Antall i 1000

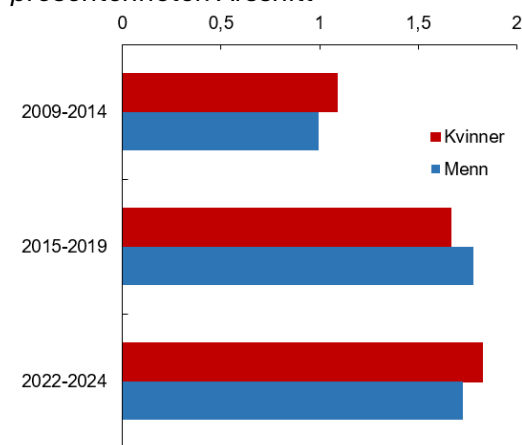
Regionale og kjønnsmessige forskjeller

Langs andre dimensjoner er det noe mindre spredning i forskjellen mellom ledighetsmålene. Avviket er størst i Oslo og Viken og minst i Nord-Norge, men i de fleste regionene er avviket nær landssnittet, se figur 12. Dermed gir ledighetsmålene et nokså likt bilde av hvordan de ledige ressursene i arbeidsmarkedet fordeler seg mellom regionene, selv om ledighetsnivået avviker. Heller ikke de kjønnsmessige forskjellene er spesielt store, se figur 13.

Figur 12 Forskjell på AKU- og Nav-ledighet i prosentenheter. Gjennomsnitt 2022-2024

Figur 13 Forskjell på AKU- og Nav-ledighet i prosentenheter. Årssnitt

Utvalgsusikkerhet i AKU

Ettersom AKU er en spørreundersøkelse, er det knyttet utvalgsusikkerhet til tallene. I perioder der avviket mellom ledighetsmålene er høyere enn normalt, kan det ikke utelukkes at noe av forskjellen skyldes skjevheter eller målefeil i AKU.

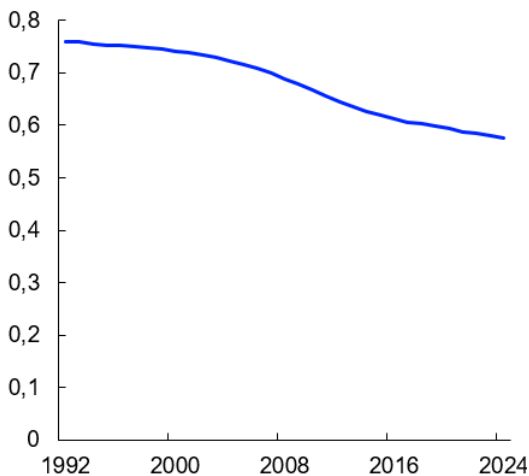
Over tid har andelen av befolkningen som deltar i AKU falt. Det skyldes delvis at utvalgsstørrelsen på 24 000 personer har vært uendret siden rundt 1990, mens befolkningen har økt, se figur 14. I tillegg har andelen av utvalget som ikke besvarer undersøkelsen økt gradvis fra 6 prosent på starten av 90-

tallet til mellom 15 og 20 prosent i årene frem mot 2021. Da AKU ble lagt om i 2021 økte frafallet til 25 prosent, og andelen har siden holdt seg nær dette nivået.

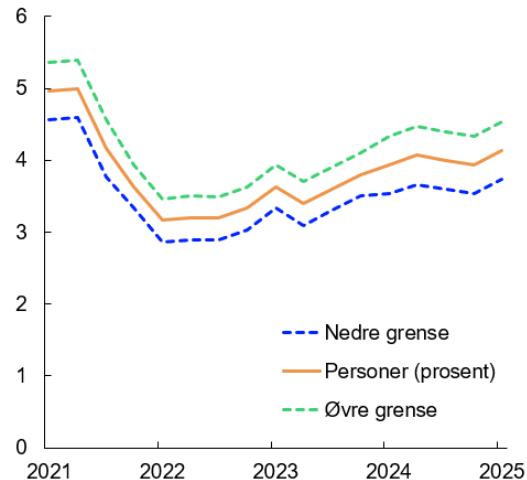
Også internasjonalt har andelen som deltar i tilsvarende undersøkelser avtatt, og både Sverige og Danmark har hatt utfordringer med frafall i sine undersøkelser. I Storbritannia har statistikkbyrået en periode latt være å publisere tall for AKU-ledigheten. Her har imidlertid deltakelsen vært betydelig lavere enn i Norge, som er et av få land som har svarplikt gjennom statistikkloven.

Usikkerheten i AKU-ledigheten reflekteres i en feilmargin, som SSB anslår til om lag $\pm 0,3$ prosentenheter eller $\pm 10\,000$ personer på ledigheten de siste årene, se figur 15. Det innebærer at kortsiktige bevegelser kan skyldes støy som ikke nødvendigvis reflekterer den underliggende utviklingen i arbeidsmarkedet.

Figur 14. Andel av befolkningen som deltar i AKU. I prosent

Figur 15. AKU-ledighet med feilmargin. Sesongjustert. I prosent

Kortsiktige svingninger

Nav-ledigheten har mindre kortsiktige svingninger i de sesongjusterte månedstallene enn tilsvarende tall fra AKU, når vi ser bort fra pandemien, se figur 1. Det reflekterer trolig at Nav er en fulltelling, mens AKU påvirkes av utvalgsusikkerhet. Trenden i AKU-ledigheten er mer stabil, men blir til gjengjeld revidert en del over tid.

Navs ledighetstall blir i tillegg raskere kjent, da det publiseres nær slutten av måneden. AKU-ledigheten publiseres i slutten av den påfølgende måneden.

Samlet gjør disse faktorene det nærliggende å legge mye vekt på Nav-ledigheten som konjunkturindikator i realtid. AKU-ledigheten er samtidig nyttig for å forstå utviklingen i arbeidsmarkedet over tid og er velegnet til internasjonale sammenligninger av ledighet.

Ledighet som konjunkturindikator

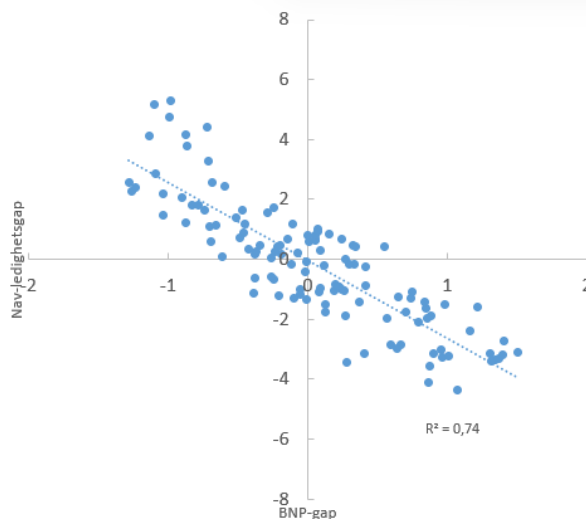
Ledigheten er viktig når Norges Bank skal anslå hvor mye av de samlede ressursene i økonomien som er i bruk, også kalt produksjonsgapet. Dette anslaget gir en indikasjon på utviklingen i fremtidig prisvekst. Furlanetto m.fl. (2022) finner at et produksjonsgap der Nav-ledighet inngår har noe bedre

anslagsegenskaper for innenlandsk inflasjon enn et produksjonsgap der AKU-ledighet ligger til grunn. En oppdatering av modellene med tall til og med 2024 bekrefter at dette fortsatt gjelder.

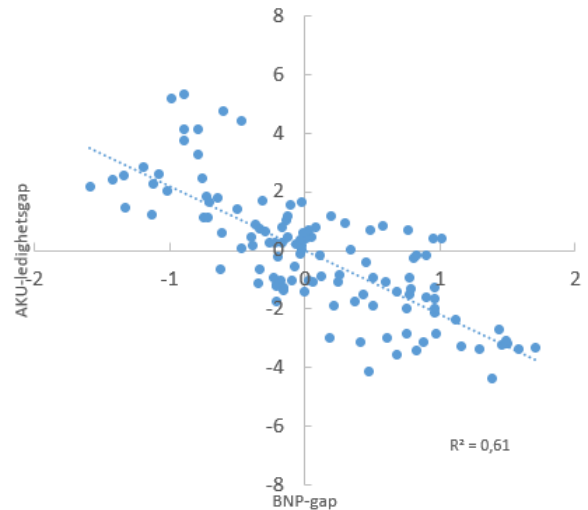
I en modell for lønnsvekst, se Matsen (2025), der henholdsvis Nav- eller AKU-ledighet inngår er det små forskjeller i anslagsegenskapene både på kort og lang sikt². Nav-ledigheten publiseres imidlertid raskere og kan dermed gi nyttig informasjon om lønn på et tidligere tidspunkt.

Vi kan også se på den sykliske samvariasjonen mellom ledighetsmålene og brutto nasjonalproduktet³. Okuns lov tilsier at økt ledighet henger sammen med nedgang i produksjonsgapet og omvendt, se Okun (1962). Figur 16 og 17 viser at dette forholdet gjelder for ledighetsgap både basert på Nav- og AKU-ledigheten, men at Nav-ledigheten henger tettere sammen med variasjonen i BNP-gapet enn AKU-ledigheten gjør. Begge målene samvarierer tettest for 1 lag av ledigheten, se tabell 1. Den sykliske samvariasjonen mellom lønnsvekst og ledighet er om lag like høy for AKU- som for Nav-ledigheten, se tabell 2.

Figur 16. Sammenheng mellom BNP-gap og Nav-ledighetsgap (t+1). Prosent. 1990-2019

Figur 17. Sammenheng mellom BNP-gap og AKU-ledighetsgap (t+1). Prosent. 1990-2019

Tabell 1 Korrelasjon med BNP-gap 1990-2019

Kvartaler	t-1	t	t+1
Nav-ledighetsgap	-0,79	-0,84	-0,86
AKU-ledighetsgap	-0,73	-0,76	-0,78

Tabell 2 Korrelasjon med lønnsvekst 1990-2019

År	t-1	t	t+1
Nav-ledighetsgap	-0,58	-0,53	-0,15
AKU-ledighetsgap	-0,62	-0,56	-0,28

Det er også bevegelser i BNP-gapet som ikke korrelerer med ledighetsgapene. Det må ses i lys av at faktorer som endret produktivitet og støy bidrar til svingninger i BNP. I tillegg er det mindre svinginger i ledigheten enn i BNP som følge av at arbeidsstyrken er konjunktursensitiv. I perioder med svak

² Produksjonsgapet erstattes med henholdsvis Nav- og AKU-ledighet som forklaringsvariabel. Perioden som evalueres er årene 2005-2024 og vi ser bort fra pandemiårene.

³ For å beregne disse gapene har vi brukt et hp-filter der vi har fjernet data i starten og slutten av data for å unngå endepunktsproblemer.

etterspørsel etter arbeidskraft gir flere etter hvert opp å søke arbeid. Da defineres de ikke lenger som ledige og faller ut av arbeidsstyrken. I det etterspørselen tiltar igjen, går flere rett i jobb uten en periode som ledige først. Slik er det ledig kapasitet i arbeidsmarkedet som verken Nav eller AKU fanger opp. Til tross for dette er det høy korrelasjon mellom ledighetsgapene og BNP-gapet.

Avslutning

For å gjøre gode vurderinger av kapasitetsutnyttningen i økonomien, må vi vurdere hvor mye ledig kapasitet det er i arbeidsmarkedet. AKU og Nav viser tidvis ulik utvikling i ledigheten og over tid et ulikt antall ledige. Mye av forskjellen er knyttet til at det er betydelig flere unge ledige i AKU, særlig blant dem under 20 år og studenter. Det er av betydning for vurderingen av ledigheten, da unge studenter trolig tilbyr færre arbeidstimer.

Månedstallene i AKU svinger mer enn Nav-tallene, trolig som følge av utvalgsusikkerhet. På kort sikt kan Nav-ledigheten gi mer presis informasjon, da det er en fulltelling av registrerte ledige. AKU-tallene publiseres i tillegg noe senere enn den registrerte ledigheten. Like fullt henger AKU-ledigheten over tid godt sammen med størrelser som kapasitetsutnyttning og lønnsvekst, og AKU utgjør en nyttig kryssjekk i vurderingen av arbeidsmarkedet.

Verken AKU- eller Nav-ledigheten er fullgode mål på ledig kapasitet i arbeidsmarkedet, som følge av at arbeidsstyrken er konjunktursensitiv. Vi følger derfor med på ulike strømmer inn og ut av arbeidsstyrken, ved hjelp av både offisiell statistikk og mikrodata. Fremover vil tilgang til et stadig rikere sett av mikrodata bidra til at vi får enda dypere innsikt i hvor stramt arbeidsmarkedet er.

Referanser

Andersen, U., Cappelen, Å., Nordbø, E., Næsheim, H. N., Sørbø, J. og Torvik, R., (2017), Finansdepartementet [Arbeidsnotat 8/2017](#)

Dent, R. & Kapon, S., Karahan F., Pugsley, B. & Şahin, A. (2014). "[The Long-Term Unemployed and the Wages of New Hires](#)", Liberty Street Economics 20141119, Federal Reserve Bank of New York.

Furlanetto, F., Hansen, H. og Robstad, R. (2022) "Norges Bank Output Gap Estimates: Forecasting Properties, Reliability, Cyclical Sensitivity and Hysteresis", Oxford Bulletin of Economics and Statistics

Horgen, E. (2025). [Hvorfor ulike arbeidsledighetstall?](#) Statistisk sentralbyrå

Nordbø, Einar (2016). [Hvor mange er arbeidsledige?](#) Norges Bank Staff Memo 9 / 2016.

Okun, Arthur M. (1962) "Potential GNP: Its Measurement and Significance," American Statistical Association, Proceedings of the Business and Economics Statistics Section

Statistisk sentralbyrå (2022) [«Strukturelt brudd i AKU som følge av omlegging av undersøkelsen i 2021»](#)

Vigtel, T. C. (2025) "[Matching Efficiency and The Composition of the Unemployed](#)". Discussion papers no. 1023. Statistisk sentralbyrå